

Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe Viru-Nigulas

Meeleolukad vabastamise aastapäeva pidustused tuhandete osavõtul

Viru-Nigulas möödusid vabastamise aastapäeva pidustused suure elevuse ja elanikkonna innuka osavõtu tähe all.

Päeva keskpunktiks kujunes, pärast seda kui langenud saksa sõdurite ja Vabadussõjas langenute haudadele oli asetatud pärj, 11.30 korraldatud aktus Viru-Nigula Vabadussõjas langenute mälestussamba juures, millele aastapäevaks oli jällegi korda seatud ja püstitatud, pärast seda kui kommunistlik režiim selle oli kõrvaldanud.

Aktust, millele kaasaelasid mitmetuhande peallne elanikkond, võtsid osa Eesti Omavalitsuse juht dr. H. Mäe, piirkonnakomissar maanõunik F. W. Jenetzky, Viru maavanem K. Erenurm jt.

Aktus algas maavanema sõnavõtuga, kes tervitas Omavalitsuse juhti, piirkonnakomissari ja avaldas tänu saksa sangarlikele sõdureile, kellele tänu meie maa vabanes.

Järgnevalt pidas aktuse kõne Omavalitsuse juht, kes langenud kangelaste ausambale asetask Omavalitsuse nimel pärja. Järgnevalt kõneles saksa sõjaväe esindaja, millejärgi Omakaitse juht lpn. Reimaa andis pögusa ülevaate Mahu valla vabastamisest. Aktuse lõppsõna ütles piirkonnakomissar Jenetzky, kes oma sõnavõtus mutseas rõhutas, et

„nende päevade kõnedest, meie Virumaa ajakirjanduse mõtteid, saksa ja eesti lipudega kaunistatud majadest ja asulast, kaunistatud sõdurihaudadest ja väärikalt tõuseist mälestuspidustusist kõikides Virumaa valdades, saab igale selgeks, milline sügav tänutunne elab eesti rahvas, iga Virumaa mehe ja iga Virumaa naise südames, Suur-Saksa riigi ja rahva juhi Adolf Hitleri vastu ning tema uhke, tugeva ja kõlkiel Euroopa lahinguväljadel äraproovitud sõjaväe vastu.

Piirkonnakomissari sõnavõtule orkester mängis Saksa hümne.

Aktusele erilise pidulikkuse andis Saksa sõdurite ja Omakaitse aukompaniid ning rahvarõivais neidude spaleerid. Aktust kaunistasid laulukoori ja orkestri ettekanded.

See ei olnud esimene kord

Eesti Omavalitsuse juhi aktusekõne kokkuvõte

„Väga lugupeetud härra Piirkonnakomissar!

Eesti mehed ja Eesti naised!

Meenutagem aega aasta tagasi, mil meil taa anti võimalus uueks ühiskondlikuks iseolemiseks ja uueks endakorralduseks.

See õleti, et bolševism meie maad siin terroriseeris, ei ole midagi uut. Venemaa on seda alati teinud Eesti rahvaga, ükskõik, milline süsteem seal valitses. Oh see

Viru-Nigula Vabadussõjas langenute mälestusammas, mis kommunistide võimul olles kõrvaldati ning pühap., 9. aug. uuesti avati.

„sile tsaristlik või nüüd kommunistlik. Nõnda sündis see ilgemale aastatuhande vältel. Nüüd aga enam meie ei ole piirimaals ega piirirahvaks, sest

käimasolevas võitluses Euroopa piirid nihutatakse niivõrd kaugele idapoole, et see tagab meie rahvale uue ühiskondliku arengu uute suurte ülesannetega, ilma et meid kummitaks hädaoht idast.

Vaatamata sellele, millises raskes olukorras just Virumaa ja tema rahvas on elanud ajandite vältel, säilib meil Virumaa sajandite vanuseid Eesti perekondi, Eesti talusid ja Eesti kohanimed. Ja nõnda ka siin, Viru-Nigulas. Selle tõenduseks on 13. sajandist pärinevad üleskirjutused, mis teostatud Taani kuninga hinderaamatuse aastatel 1220.—1240. Selles ajaloosises ürikus, mida nimetatakse „Liber Census Tallin“ leidub terve rida tõendustmaterjali Eesti perekondade päritolu ja nende elu-olu kohta, eriti aga just andmeid Viru-Nigula perekondade kohta.

Virumaa on olnud siilaks, kus loodi kõige tihedamad sidemed soomlastega. Sellest siis ka tingitud, et soomlased tunnevad eestlasi nimetusega „virolased“ ja loogu Eestit „Viro“. Nüüdsest alates viiakse piir niivõrd kaugele litta, et ei Eesti ega ka Virumaa ei jää eelpostiks litta, ega allu röövimistele, et Sheremetjevi taolised mehed võiksid taas kinnitada, et nad on Eesti ja Virumaa nii paljaks röövinud, et seal ei ole enam midagi võtta.